

CREȘTEREA PATRIMONIULUI NUMISMATIC AL MUZEULUI BANATULUI ÎNTRE 1995-1997

Între 1995-1997¹, colecția numismatică a Muzeului Banatului s-a îmbogățit cu 115 piese: 4 piese din aur, 35 piese de medalistică și 76 piese numismatice, colecția însumând în momentul de față 39.153 monede, bancnote, medalii etc. Cele mai multe piese au intrat în colecția numismatică a muzeului prin donații², mai multe piese provin dintr-o confiscare, câteva piese au fost descoperite în timpul unor săpături arheologice întreprinse de MB, iar alte câteva piese reprezintă transferuri din patrimoniul secției de Istorie în colecția numismatică.

Piese de aur recent intrate în proprietatea muzeului sunt: 3 fragmente de foiță din aur (nr. inv. 144), datate în sec. IV, descoperite în necropola sarmatică de la Foeni³ și un inel de buclă (nr. inv. 146), datat la sfârșitul sec. XI – începutul sec. XII, descoperit la Foeni în 1997⁴.

Între cele 35 piese de medalistică (nr. inv. 1622-1655), reprezentând medallii, plachete, insigne și matrițe, se află Ordinul “Meritul Cultural”, clasa I (nr. inv. 1622), conferit MB în 1973 la 100 de ani de la înființare, precum și 3 exemplare (2 din bronz, 1 din alamă) ale medaliei aniversare “125 ani de la înființarea Muzeului Banatului Timișoara, 1872-1997” (nr. inv. 1642-1644)⁵. Dintre mediile aniversare intrate în colecție mai amintim: 2 exemplare ale medaliei “130 ani de la constituirea primului Senat al României, 1864-1994” (nr. inv. 1624-1625)⁶; medalia din bronz “Nicolae Densușianu”, 1996 (nr. inv. 1626)⁷; 2 exemplare ale medaliei din argint “A 115-a aniversare a Băncii Naționale a României, 1880-1995” (nr. inv. 1632-1633)⁸; medalia “5 ani de la victoria Revoluției Române, 1989-1994” (nr. inv. 1636).

Alte medalii fac referire la diverse evenimente din istoria orașului Timișoara: medalia “75 ani de la prima expoziție filatelică din Timișoara, 1920-1995” (nr. inv. 1637); medalia “60 ani de la înființarea Companiei de Pompieri din Timișoara” (nr. inv. 1638); placheta “125 ani de la înființarea Societății Filarmone Timișoara, 1871-1996” (nr. inv. 1640). Un exemplar al medaliei bătute cu ocazia semnării Tratatului Româno-Ungar în 16 septembrie 1996 la Timișoara, (nr. inv. 1641), a fost donat muzeului nostru de către Prefectura județului Timiș⁹. În colecție au mai intrat: un talisman religios (nr. inv. 1647), reprezentându-l pe Sf. Gheorghe omorând balaurul, descoperit la Foeni¹⁰ și 8 matrițe (nr. inv. 1648-1655) ale unor medalii aniversare (avers sau revers) ale unor instituții timișorene (Muzeul Banatului, Opera Română, Depoul de locomotive) sau cu referire la

diverse evenimente sau personalități din istoria Banatului (inaugurarea căii ferate Timișoara-Jimbolia, expoziție filatelică, Bela Bartók etc.)¹¹. Tot prin donații au intrat în patrimoniul numismatic al muzeului și două medalii străine: o medalie emisă de landul Baden-Württemberg (nr. inv. 1645) și o medalie a orașului Szeged (nr. inv. 1646)¹².

Dintre cele 76 piese numismatice (nr. inv. 2937-3012), 8 monede – reprezentând kreuzeri din sec. XVII-XIX - au fost descoperite în octombrie 1996 în Timișoara, într-un punct de lucru al RENEL-ului, situat la colțul străzilor I. H. Pestalozzi și Ștefan cel Mare¹³. Cel mai consistent lot de piese este reprezentat de donația BNR, sucursala Timiș, constând în 38 de monede aniversare (nr. inv. 2945-2982) de 10 lei (metal comun) și de 100 lei (argint), emise de BNR (FAO, 1945-1995; Euro 1996 – Campionatul European de Fotbal, Anglia, 1996; World Food Summit, Roma, 1996; Jocurile Olimpice, Atlanta, 1996)¹⁴.

Un lot de 25 monede, împreună cu săculețul din piele sintetică în care se aflau (nr. inv. 2983-3008), au fost predate MB de către Postul de Poliție Transporturi Aeriene Timișoara, fiind oprite când se încerca scoaterea lor ilegală din țară. Lotul este format din 2 denari romani republicani: fam. Lucretia și fam. Varguntea, sec. II a.Chr.; 22 monede romane imperiale de sec. I-II: 16 denari, 3 ași, 2 sesterți și 1 dupondius, având ca emitenți pe Vespasianus, Domitianus, Nerva, Traianus, Hadrianus, Antoninus Pius, Faustina Mater, Marcus Aurelius, Faustina Filia, Caracalla și 1 dinar medieval maghiar, emis de Geza II, sec. XII. Din nefericire, nu cunoaștem locul de descoperire al acestor monede.

În colecția numismatică au intrat și 2 monede descoperite în timpul unor campanii arheologice: o monedă bizantină de bronz (nr. inv. 3011), emisă de Roman I, sec. X, descoperită la Hodoni, comuna Satchinez¹⁵ și un dinar maghiar (nr. inv. 3012), emis de Matias II, sec. XVII, descoperit în 1996 la Foeni¹⁶.

Nicoleta Toma

NOTE

1. Am considerat oportună prezentarea pieselor numismatice intrate în colecția MB începând din anul 1995 (din momentul preluării în gestiune a acestei colecții), deși cea mai recentă prezentare a creșterii patrimoniului numismatic al MB se referă doar la perioada 1979-1989 (vezi Monica Șandor-Chicideanu, în *AnB*, S.N., Arheologie-Istorie, II, 1993, p. 412-414). Menționez că între 1990-1994 în colecția MB au intrat, prin reinventariere din vechea colecție a muzeului, 117 piese (bancnote românești din prima jumătate a sec. XX și bancnote germane din perioada interbelică).

2. Mulțumim și pe această cale persoanelor și instituțiilor, care au îmbogățit colecția numismatică a MB prin donațiile lor generoase, precum și cadrelor din Ministerul de Interne și Ministerul Justiției, care au făcut posibilă recuperarea unor piese numismatice.

3. Cele 3 fragmente de foiță din aur cu titlu de 986 ‰ au o greutate de 0,01 gr. Au fost descoperite în 1993 pe șantierul arheologic de la Foeni, *Cimitirul ortodox*, condus de dl. Florin Drașovean.

4. Inel de buclă, în formă de S; sfârșitul sec. XI – începutul sec. XII; aur, titlu 750 ‰; 1,19 gr.; d=17 mm; descoperit în 1997 la Foeni, jud. Timiș, în grădina d-lui Ioan Magheț, care l-a donat MB.

5. Realizată de dl. Octavian Dogariu.

6. Donat MB în februarie 1995 de dl. Constantin Ionescu, secretar general al Senatului României.

7. Donată muzeului în octombrie 1996 de dl. Dominik Nicol din New-York, prin intermediul dl. M. Blendia, director general al Monetăriei Statului.

8. Donat MB de către BNR, sucursala Timiș, în decembrie 1996.

9. Medalie donată în decembrie 1996.

10. Donat tot de dl. Ioan Magheț din Foeni (vezi *supra*, nota 4).

11. Matrițe donat MB de dl. Octavian Dogariu, care le-a gravat în perioada 1986-1997.

12. Donată MB de dl. Szalay István, primarul orașului Szeged.

13. Monedele au fost descoperite - împreună cu obiecte de sec. XVIII-XIX, care aparțineau unui atelier de fierărie - în octombrie 1996, în timp ce se construia o aripă a clădirii în care se află sediul RENEL-ului. Monedele au fost aduse la MB de dl. Ovidiu Stoian, locotenent în cadrul Ministerului Justiției.

14. Monedele au fost donat MB de către BNR, sucursala Timiș, în două loturi: în decembrie 1996 și în iunie 1997.

15. Descoperită în 1981 la Hodoni, comuna Satchinez; șantier arheologic condus de dl. Adrian Bejan. Moneda a fost transferată din patrimoniul secției de Istorie.

16. Descoperit în 1996 la Foeni, *Cimitirul ortodox*, într-o locuință medievală; șantier arheologic condus de dl. Florin Drașovean.